

ZAŁĄCZNIK NR 1

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ

ZESPÓŁ SZKÓŁ SPECJALNYCH NR 1 W SZCZECINIE

Na lata 2023/2024, 2024/2025, 2025/2026

Program opracowany przez :

mgr Iwona Olszewska, pedagog
mgr Ewa Toczek , psycholog
mgr Eliza Krakowian
mgr Małgorzata Sztandera
mgr Anna Prymelska
mgr Izabela Józwiak
mgr Renata Lipińska

- Pozytywnie zaopiniowany przez Radę Pedagogiczną dnia 01.09.2023 r.
- Zatwierdzony uchwałą Rady Rodziców dnia 04.09.2023 r.

Założenia teoretyczne programu

Znaczenie pojęcia profilaktyki uzależnień

1. Profilaktyka uzależnień, to chronienie człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowanie na pojawiające się zagrożenia związane z uzależnieniami. Jej celem jest ochrona dziecka, ucznia, wychowanka przed zakłóceniami rozwoju, czyli przed podejmowaniem zachowań hamujących lub niszczących rozwój określanych jako **czynniki ryzykowne** (dopalacze, papierosy, e- papierosy, alkohol, narkotyki, internet).
2. Wszystkie zadania mają na celu wyposażenie młodego człowieka w umiejętności budowania dobrych relacji i pozytywnych więzi, opartych na skutecznej komunikacji. Poza tym, nieodzownym elementem działań profilaktyki uzależnień jest poznanie sposobu radzenia sobie w sytuacjach trudnych, wyrażania swoich potrzeb, emocji, opinii.
3. Działania profilaktyki uzależnień wspierają prace nad harmonijnym rozwojem osobowości i zdrowym stylem życia.

Podstawy prawne Szkolnego Programu Profilaktyki Uzależnień:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej art. 48 ust. 1, art. 53 ust 3, art. 72 ust I.
2. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka;
3. Konwencja o Prawach Dziecka;
4. Ustawy i rozporządzenia MEN (zwłaszcza Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo Oświatowe oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2015 r. Poz. 12.49).
6. Statut ZSS nr 1 w Szczecinie.
7. Szkolny Program Wychowawczo – Profilaktyczny ZSS nr 1.

Realizacja programu przebiegać będzie na **trzech obszarach działań** i na poszczególnych etapach edukacyjnych:

1. Działania ogólnoszkolne,
2. Działania wewnątrzklasowe,
3. Działania indywidualne.

Cele szkolnego programu profilaktyki uzależnień

Celem głównym szkolnego programu profilaktyki uzależnień jest przekazanie uczniom naszej placówki informacji, umiejętności i nawyków zmniejszających ich podatność na czynniki zagrażające, a tym samym umożliwienie im osiągnięcia celów edukacyjnych i rozwojowych.

Cele szczegółowe:

1. Ochrona dziecka – ucznia poprzez zapobieganie uzależnieniom. Reagowanie w chwili pojawienia się ich na terenie naszej szkoły, w środowisku rodzinnym, lokalnym.
2. Poprawa komunikacji w relacjach nauczyciel – uczeń, uczeń – uczeń, dziecko-rodzic, nauczyciel-rodzic.
3. Nauka skutecznej komunikacji, w tym alternatywnych metod komunikacji.
4. Promowanie zdrowego stylu życia i alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu.
5. Wskazywanie niebezpieczeństw związanych z funkcjonowaniem w środowisku i uczenia sposobów radzenia sobie z nimi.
6. Podnoszenie u uczniów wiedzy dotyczącej uzależnień i świadomości szkodliwego oddziaływania używek na organizm i psychikę człowieka.

Cele te mogą być realizowane poprzez działania obejmujące:

- lekcje przedmiotowe, w tym również tzw. zielone lekcje
- konkursy, turnieje
- programy indywidualne
- treningi umiejętności
- pogadanki tematyczne i dyskusje
- wycieczki, rajdy tematyczne, krajoznawczo-turystyczne
- spotkania z rodzicami o charakterze edukacyjno - pedagogicznym
- gry i zabawy
- apele
- zawody sportowe
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów
- indywidualne rozmowy z uczniem i rodzicami
- prace na rzecz środowiska
- lekcje otwarte
- symulacje sytuacji wychowawczych
- zajęcia socjoterapeutyczne
- działalność artystyczna
- system wzmocnień pozytywnych
- odgrywanie scenek
- obserwacje

- techniki relaksacyjne
- praca z bajką
- uroczystości szkolne i klasowe
- zabawy integracyjne
- filmy i multimedialne programy dydaktyczne.

Realizacja programu odbywa się podczas : zajęć lekcyjnych, wycieczek, imprez szkolnych i pozaszkolnych, kół zainteresowań, spotkań indywidualnych i grupowych z psychologiem, pedagogiem, pielęgniarką szkolną, zajęć otwartych, spotkań z rodzicami. Formy realizacji programu: pogadanki, rozmowy, prelekcje, warsztaty, treningi, konkursy, scenki, dramy, bajki, filmy, muzykoterapia, teatrzyk, pantomima, rysunek. Preferowane są formy aktywizujące ucznia.

Szczegółowe zadania dla każdej klasy opracowuje nauczyciel - wychowawca stosownie do problemów, potrzeb i możliwości uczniów.

Program podlega systematycznym diagnozom jakości. Monitorowanie odbywa się systematycznie i na bieżąco - wychowawcy klas i grupy wychowawczej dokonują stopnia realizacji programu dwukrotnie w ciągu roku (zapisy w sprawozdaniach klas po pierwszym i drugim semestrze).

Program podlega ewaluacji całościowej w maju 2026 r.

Ewaluacji dokonuje się poprzez analizę dokumentacji: dzienników, sprawozdań z rad pedagogicznych, sprawozdań WDN, protokolarna posiedzeń zespołu wychowawczego, sprawozdań ze spotkań z rodzicami, porównywanie ocen z zachowania, ankiety do nauczycieli.

Program jest zgodny ze Statutem ZSS nr 1 w Szczecinie, podstawą programową i Szkolnym Programem Wychowawczo – Profilaktycznym. Ma charakter otwarty.

Przeciwdziałanie alkoholizmowi i promowanie zachowania sprzyjającego trzeźwości

Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni
1. Uświadomienie uczniom zagrożeń i konsekwencji wynikających z używania alkoholu. Zapoznanie uczniów z funkcjonowaniem mechanizmu uzależnień.	➤ Lekcje wychowawcze, pogadanki, prezentacje, konkursy plastyczne, spektakle profilaktyczne, symulacje sytuacji wychowawczych;	➤ Nauczyciele, Wychowawcy, Pedagog, Psycholog
2. Rozwijanie nawyków zdrowego stylu życia.	➤ Lekcje wychowawcze, pogadanki, apele, imprezy szkolne, filmy, prezentacje	➤ Nauczyciele, Wychowawcy, ➤ Pielęgniarka
3. Rozwijanie umiejętności zachowań asertywnych i konstruktywnych strategii radzenia sobie ze stresem.	➤ Warsztaty, lekcje wychowawcze, realizacja elementów programu wychowawczo-profilaktycznego ➤ („Dziękuję – nie”)	➤ Psycholog, Pedagog, Wychowawcy, Nauczyciele

Przeciwdziałanie narkomanii i stosowaniu innych środków psychoaktywnych

Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialny
1. Podnoszenie świadomości szkodliwego oddziaływania środków psychoaktywnych na organizm i psychikę człowieka.	➤ Lekcje wychowawcze, ➤ pogadanki , prezentacje, ➤ spotkania ze specjalistami z zakresu profilaktyki uzależnień np. policjantem, pielęgniarką.	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, Pedagog, Psycholog, Pielęgniarka
2. Zapoznanie uczniów z funkcjonowaniem mechanizm uzależnień.		
3. Podnoszenie wiedzy dotyczącej substancji psychoaktywnych wśród kadry pedagogicznej.	➤ Przeprowadzenie rady szkoleniowej we współpracy z policją na temat substancji psychoaktywnych.	➤ Koordynatorzy ds. bezpieczeństwa
4. Zapoznanie rodziców z objawami wskazującymi, że ich dzieci mogą zażywać środki psychoaktywne.	➤ Lekcje wychowawcze, rozmowy z wychowawcą, pedagogiem i psychologiem, broszury informacyjne.	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, Pedagog, Psycholog

5. Przekazanie informacji o miejscach, w których rodzic może szukać pomocy w razie podejrzenia wystąpienia problemu.	➤ Spotkania ze specjalistami z zakresu profilaktyki uzależnień, z policją.	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, Pedagog, Psycholog
6. Rozwijanie nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego.	➤ Lekcje wychowawcze, pogadanki ,wycieczki , zajęcia sportowe, imprezy szkolne, pogadanki, prace na rzecz środowiska, gry, zabawy,	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, ➤ Psycholog, Pedagog,
7. Kształtowanie umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami.	➤ Lekcje wychowawcze, zajęcia terapeutyczne, symulacje sytuacji wychowawczych	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, Psycholog, Pedagog

Działania zmierzające do przeciwdziałania zażywania dopalaczy, napojów energetycznych

Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialny
1. Poszerzenie wiedzy na temat skutków zażywania dopalaczy i spożywania w nadmiernych ilościach napojów energetycznych.	➤ Lekcje wychowawcze, pogadanki, współpraca z policją, służbą zdrowia, prezentacje	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, Psycholog, Pedagog
2. Uświadomienie uczniom, że dopalacze powodują uzależnienie, a napoje energetyczne są niezdrowe dla organizmu.	➤ Zajęcia terapeutyczne, lekcje wychowawcze, pogadanki, apele, prezentacje, spotkania z odpowiednimi służbami	➤ Psycholog, Wychowawcy, Nauczyciele, Pedagog

Przeciwdziałanie niktynizmowi

Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialny
1. Podnoszenie poziomu wiedzy na temat negatywnych skutków zdrowotnych palenia papierosów, e-papierosów.	➤ Lekcje wychowawcze, pogadanki, prezentacje, apele ➤ „Dziękuję nie palę” - konkurs ➤ graficznie –plastyczny, spotkanie z policjantem, pielęgniarką.	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, Pielęgniarka, Pedagog, Psycholog
2. Uświadomienie uczniom, że palenie jest nałogiem.	➤ Lekcje wychowawcze, rozmowy z pedagogiem i psychologiem, policjantem, pielęgniarką.	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, Pedagog, Psycholog

3. Kształtowanie zachowań asertywnych i umiejętności radzenia sobie z naciskami grup rówieśniczych	➤ Lekcje wychowawcze, warsztaty, pogadanki, symulacje sytuacji wychowawczych	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, Pedagog, Psycholog

Przeciwdziałanie uzależnieniu od internetu (telefon komórkowy, komputer, tablet)

Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialny
1. Podnoszenie świadomości zagrożeń związanych z użytkowaniem nowoczesnej technologii informacyjnej i telekomunikacyjnej.	➤ Pogadanki, realizacja programu ➤ „SIECIAKI”, lekcje wychowawcze, filmy, prezentacje	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, Pedagog, Psycholog
2. Kształtowanie świadomości odpowiedzialności prawnej związanej z użytkowaniem Internetu.	➤ Pogadanki, lekcje informatyki	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, Pedagog
3. Cyberprzemoc - kształtowanie świadomości zagrożenia, umiejętności jego rozpoznawania i sposobów radzenia sobie z nim.	➤ Pogadanki, lekcje informatyki, realizacja programu „SIECIAKI”	➤ Wychowawcy, Nauczyciele, Pedagog, Psycholog

